ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Кафедра Теорії спорту та фізичної культури

Передерій А.В., Нерода Н.В.

ЛЕКЦІЯ
на тему «ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ПРОГРАМНО-НОРМАТИВНІ ОСНОВИ АДАПТИВНОГО СПОРТУ »

з дисципліни
«АДАПТИВНИЙ СПОРТ»

для студентів за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт
XI-й (денна форма навчання), XIII-й с. (заочна форма навчання)

ЛЬВІВ - 2018

Змістовий модуль 2. Організаційні та програмно-нормативні основи адаптивного спорту.

1. Виникнення та діяльність керівних організацій адаптивного спорту в світі.
2. Діяльність керівних організацій адаптивного спорту в Україні.
3. Структура Міжнародного паралімпійського комітету. Нормативні документи Міжнародного паралімпійського комітету.
4. Основні завдання Міжнародного паралімпійського комітету.
5. Президенти Міжнародного паралімпійського комітету.
6. Програмно-нормативні документи дефлімпійського спорту. Основні положення Конституції глухих. Загальні правила дефлімпійських ігор.
7. Філософія Спеціальних Олімпіад. Мета і завдання Спеціальних Олімпіад.

1. Виникнення та діяльність керівних організацій адаптивного спорту в світі.

- 1924р. – Міжнародний спортивний комітет глухих (Comité International des Sports des Sourds, CISS), з 2003р. Міжнародний дефлімпійський комітет. міжнародне спортивне об'єднання, що його було створено у 1924 р. з метою розвитку спорту осіб з вадами слуху, з 1986 р. - член Міжнародного координаційного комітету, один з фундаторів Міжнародного Паралімпійського Комітету. Проводить власні комплексні змагання - Всесвітні ігри глухих, які з 2001 р. мають назву "Дефлімпійські ігри". 38-й (2003 р.) Конгрес Міжнародного спортивного комітету глухих приняв рішення про зміну назви організації на Міжнародний Дефлімпійський комітет (International Deaflympic Committee, IDC). Спортсмени з вадами слуху не беруть участі у Паралімпійських іграх.
- 1952р. – Міжнародна Федерація Сток-Мандевільських ігор (International Stock Mandeville Games Federation - ISMGF), згодом Міжнародна Сток-Мандевільська Федерація Спорту на Візках (International Stock Mandeville Wheelchair Sport Federation - ISMWSF)
- 1964р. - Міжнародна спортивна організація інвалідів (International Sports Organization for the Disabled, ISOD)
- 1968р. – Міжнародна організація Спеціальних Олімпіад (Special Olympics Inc, SOI) міжнародне спортивне об'єднання, що його було створено у 1968 р. Юніс Кеннеді Шрайвер з метою розвитку спорту осіб з затримкою розумового розвитку. Міжнародна організація Спеціальних Олімпіад має спеціальний дозвіл Міжнародного Олімпійського Комітету на використання у своїй назві слова "Олімпіада". Проводить самостійні комплексні змагання - Всесвітні ігри Спеціальних Олімпіад.

- 1978р. – Міжнародна спортивна і рекреаційна асоціація *(осіб з)* церебральним паралічем (Cerebral Palsy - International Sports and Recreation Association, CP-ISRA)
- 1981р. – Міжнародна спортивна асоціація сліпих (International Blind Sports Association, IBSA)
- 1984 р. – Міжнародна спортивна асоціація (федерація) для осіб з вадами інтелекту (International Sports Association For Persons With An Intellectual Disability, INAS-FID) міжнародне спортивне об'єднання, що його було створено у 1986 р. під назвою "Міжнародна спортивна асоціація для осіб з розумовими вадами" з метою розвитку спорту осіб з розумовими вадами. З 1986 р. - член Міжнародного координаційного комітету, один з фундаторів Міжнародного Паралімпійського Комітету. Нині спортсмени, об'єднані Міжнародною спортивною асоціацією (федерацією) для осіб з вадами інтелекту беруть участь у Паралімпійських іграх.

Реалізація ідеї допуску спортсменів з вадами розумового розвитку до участі в паралімпійських іграх вимагала наявності відповідної спортивної організації. Установчі збори першого Організаційного комітету відбулося в січні 1986 року. Створена на ньому організація стала членом Міжнародного координаційного комітету. З 1986 по 1988 р. її президентом був Дж. Кіебум з Нідерландів. У початковий склад Міжнародної асоціації спортивної людей з розумовою відсталістю входили тільки 14 країн (на сьогоднішній день ця організація налічує близько 60 країн). Місією INAS є надання спортсменам з обмеженими інтелектуальними можливостями права змагатися на найвищому рівні. INAS є міжнародною благодійною організацією для спортсменів з обмеженими інтелектуальними можливостями, повноправним членом Міжнародного паралімпійського комітету. INAS позиціонує себе як глобальну організацію, метою якої є «стати провідною у світі організацією зі сприяння у розвитку спорту людей з обмеженими інтелектуальними можливостями». Діяльність організації базується на принципах відмінних від принципів Спеціальних Олімпіад, існує думка, що саме участь у Паралімпійських іграх спортсменів з інтелектуальними вадами створює умови для досягнення найвищого (елітарного) рівня спортивних результатів. З 2001 р. Міжнародний паралімпійський комітет призупинив членство Міжнародної спортивної асоціації (федерації) осіб з ураженням інтелекту в паралімпійському русі через порушення, які були допущені на Паралімпійських іграх в Сіднеї, і спортсмени цієї нозологічної групи не брали участі в Паралімпійських іграх до 2012 року . Уточнення класифікаційних вимог з боку INAS дозволило включити змагання спортсменів з вадами інтелекту в програму Паралімпійських ігор в Лондоні в 2012 році.

- 2004 р. – Міжнародна федерація спорта на візках та для осіб з ампутацією (International Wheelchair and Amputee Sports Federation (IWAS). Організацію створено шляхом об'єднання Міжнародної Сток-Мандевільської Федерації Спорту на Візках (International Stock Mandeville Wheelchair Sport

Federation - ISMWSF) та Міжнародної спортивної організації інвалідів (International Sports Organization for the Disabled, ISOD).

2. Діяльність керівних організацій адаптивного спорту в Україні.

В Україні керівними організаціями адаптивного спорту є Національний комітет спорту інвалідів України та Український центр з фізичної культури та спорту інвалідів „Інваспорт", які, відповідно на недержавному та державному рівнях несуть відповідальність за розвиток в Україні спорту для осіб з особливими потребами.

Національний комітет спорту інвалідів України - носій паралімпійського руху в Україні і вищий орган, який координує діяльність громадського спортивного руху людей з інвалідністю. Національний комітет спорту інвалідів України був створений в 1992 р. шляхом об'єднання національних спортивних федерації для осіб з ураженнями зору, слуху, опорно-рухового апарату та розумовими вадами. Представляє Україну в міжнародному Паралімпійському русі, виконує функції Національного Паралімпійського Комітету України.

Український центр з фізичної культури і спорту інвалідів "Інваспорт" - спеціалізована установа, яка сприяє забезпеченню проведення в життя державної політики з питань фізичної культури і спорту серед осіб з інвалідністю на території України. Український центр з фізичної культури і спорту інвалідів "Інваспорт", створений згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.92 N 31 "Про Комплексну програму розв'язання проблем інвалідності", віднесений до сфери управління Національного комітету спорту інвалідів України.

"Спеціальна Олімпіада України" - всеукраїнська громадська неприбуткова організація людей з інвалідністю (свідоцтво № 1768 від 21.03.2002 року), яка робить все для того, щоб продемонструвати членам суспільства можливості та досягнення осіб з відхиленнями у розумовому розвитку як спортсменів, і як членів суспільства, надаючи їм постійну можливість вдосконалювати свою фізичну форму, проявляти мужність, отримувати відчуття радості та розділяти свої досягнення зі своїми сім'ями та іншими членами суспільства.

Рух Спеціальної Олімпіади в Україні існує з 1991 року, а з 1994 року має акредитацію Міжнародної Спеціальної Олімпіади. Спеціальна Олімпіада України має відокремлені підрозділи (осередки) у 21 регіоні, де за програмами Спеціальних Олімпіад України тренуються понад 14 тисяч українських спортсменів.

3. Структура Міжнародного паралімпійського комітету. Нормативні документи Міжнародного паралімпійського комітету.

З розвитком паралімпійського руху росла і необхідність у підвищенні координації та розширенні співробітництва між різними організаціями. У

березні 1982 року під час проведення других Всесвітніх ігор паралізованих ISMWSF, CP-ISRA, IBSA і ISOD об'єднали зусилля для створення Міжнародного комітету з координації спорту для інвалідів у всьому світі (ICC). Спочатку секретаріат цієї організації розміщувався в Нідерландах. Міжнародний спортивний фонд інвалідів (International Fond of Sport of Disabled) фінансував роботу секретаріату. Пізніше секретаріат ICC перемістився в Спортивний центр Людвіга Гуттманна в Сток-Мандевилі. Це дало можливість використовувати для роботи секретаріату штаб-квартиру і персонал ISMWSF без фінансування з боку ICC.

При створенні ICC представники федерацій погодили процедури його засідань двічі на рік і перевиборів президента кожні шість місяців. Федерації побоювалися зайвого адміністрування та обмеження своєї самостійності. Саме цим можна пояснити відсутність у ICC достатньої влади і фактичне функціонування його тільки тоді, коли не менше трьох міжнародних федерацій збирались проводити міжнародні змагання.

Природно, що для організації міжнародних змагань це мало негативні наслідки. У 1986 році до них також приєдналися Міжнародний спортивний комітет глухих (CISS) і Міжнародна спортивна федерація для людей з порушенням інтелекту (INAS-FID).

ICC представляв інтереси груп інвалідів і керував Паралімпійських іграми в період між 1982 і 1992 роками. Однак, зростаюча потреба в розширенні національного представництва у паралімпійському русі, більшою мірою орієнтованого на спорт, призвели до заснування у 1989 році в Дюссельдорфі (Німеччина) Міжнародного Паралімпійського комітету (МПК) в якості визнаного керівного органу Паралімпійського руху. На зустрічі були присутні представники шести Міжнародніх спортивних організацій інвалідів, які вважаються членами-засновниками МПК, і сорока двох Національних Паралімпійських комітетів та Національних організацій спорту для інвалідів.

Вони затвердили першу Конституцію МПК і обрали першого Президента - доктора Роберта Стедварда (Dr. Robert Steadward) з Канади. Лише п'ять років потому, у 1994 році, МПК прийняв на себе повну відповідальність за проведення Паралімпійських ігор.

Нині штаб-квартира МПК знаходиться в Бонні (Німеччина), з 3 вересня 1999 року у відремонтованому при підтримці уряду Німеччини та на доброчинні внески приміщенні. Це постійно діюча неурядова організація, що є вищою інстанцією у вирішенні питань, пов’язаних з координуванням, контролем та проведенням Паралімпійських ігор і керівництвом руху спорту інвалідів.

У 2001 році Генеральна асамблея МПК санкціонувала перегляд управління і структури МПК. Під керівництвом нового Президента, сера Філіпа Крейвена (Sir Philip Craven), в 2002 році був здійснений процес стратегічного перегляду. Кульмінацією процесу стало затвердження пакету пропозицій на історичній Генеральній асамблеї 2003 року "Проектування майбутнього" в Туріні, що призвело до прийняття в 2004 році Конституції.

Конституція і прийняті на її основі Регламенти є керівними документами МПК і Паралімпійського руху.

В склад МПК входить 70 членів, які представляють 17 країн світу.

Основним документом, що регулює дільність Міжнародного паралімпійського комітету і паралімпійського руху в цілому є Довідник МПК.

Довідник МПК містить детальну інформацію про права та обов'язки усіх членів МПК. **Довідник складається з** :

- Конституція МПК;
- Антидопінговий кодекс МПК;
- Класифікаційний кодекс МПК;
- Кодекс етики МПК;
- Регламенти комітетів МПК.

Конституція МПК — основний нормативно-правовий документ, який визначає структуру, порядок і принципи функціонування Міжнародного паралімпійського комітету. Складається з 13 статей.

Структура МПК включає:

1. Генеральна Асамблея та інші наради членів МПК;
2. Правління;
3. Ради, постійні комітети, комісії;
4. Апарат МПК, очолюваний Головним виконавчим директором.

Керівним органом МПК є Асамблея членів МПК, що відповідає за визначення "Бачення"(видение) і загальне керівництво МПК. Членами МПК можуть бути:

- Національні Паралімпійські Комітети – національні організації, визнані МПК в якості єдиного представника спортсменів-інвалідів країни або регіону в МПК;
- Міжнародні спортивні організації для осіб з інвалідністю – незалежні організації, визнані МПК в якості єдиного всесвітнього представника в МПК групи спортсменів с визначеним видом інвалідності;
- Міжнародні Паралімпійські спортивні федерації – незалежні спортивні федерації, визнані МПК в якості єдиного всесвітнього представника спорту для спортсменів з інвалідністю, якому МПК надав статус Паралімпійського виду спорту;
- Регіональні /Континентальні паралімпійські організації – незалежні регіональні / континентальні організації, визнані МПК в якості єдиного регіонального / континентального представника членів МПК в межах визначеного регіону / континенту.

Члени МПК мають право:

- Виступати на брати участь в голосуванні на будь-яких зборах членів МПК, включаючи Генеральну асамблею, за умови письмового підтвердження наявних у них повноважень і при дотриманні опублікованих термінів;
- Висувати кандидатів в Правління МПК і Постійні комітети МПК;
- Вносити пропозиції на розгляд Генеральної асамблеї МПК;

- Брати участь у всіх видах діяльності МПК, включаючи конгреси / конференції, і в будь-який інший наукової, освітньої або рекламної діяльності, організованій МПК, за умови сплати зборів за участь і виконання інших причетних до справи рішень, прийнятих Правлінням МПК.

Обов'язки членів МПК:

- Брати участь в розробці заяви про Бачення і Місії МПК;
- Сплачувати річний членський внесок, встановлений Генеральною асамблеєю МПК, протягом перших 90 днів календарного року. В окремих випадках Правління МПК може розглянути прохання про зниження розміру членського внеску або звільнення від його сплати. Таке рішення не скасовує будь-яких прав члена МПК;
- Подати Статут своєї організації (копію англійською мовою) в штаб-квартиру МПК і повідомляти про будь-які подальші зміни в статуті;
- Повідомляти МПК про будь-які відомі факти, які можуть перешкодити ефективному розвитку спорту для спортсменів з інвалідністю, або які можуть мати негативний вплив на МПК, Паралімпійський рух або Паралімпійські гри;
- Дотримуватися всіх Регламентів, Кодексів, Правил та Постанов МПК, а також рішень Правління МПК, і пропагувати серед своїх членів принципи, викладені в Кодексі етики МПК.

Генеральна асамблея МПК є офіційними зборами членів МПК. Вона може приймати рішення при умові присутності не менше 1/3 членів МПК з правом голосу. Якщо ця кількість не набрана, може бути скликана нова Асамблея, рішення якої будуть правомірними незалежно від кількості членів.

Генеральна асамблея проводиться як мінімум кожні 2 роки. Дату, час і місце проведення призначає Правління.

Цілі проведення Генеральної Асамблеї:

- заслуховування і отримання звітів Правління і Головного виконавчого директора;
- отримання і затвердження протоколів попередньої Асамблеї;
- вибори членів Правління (на кожній другій Генеральній Асамблеї після проведення Літніх Паралімпійських ігор);
- затвердження бюджету і правил виплати членських внесків;
- розгляд і затвердження процедури та правил висунення і обрання членів Правління;
- затвердження членів і прийняття в члени МПК;
- розгляд і затвердження фінансових звітів і перевіреної аудиторами звітності і таким чином, виконання органами Організації своїх обов’язків;
- розгляд і затвердження регламентів, що визначають права і обов’язки членів;
- затвердження поправок до Конституції МПК, які потребують 2/3 голосів присутніх членів;

- затвердження результатів розгляду інших питань, винесених на збори в встановленому порядку.

Правління обирається Генеральною асамблеєю і включає в себе:

- Один (1) Президент
- Один (1) Віце-президент
- Десять (10) членів Правління
- Один (1) Представник спортсменів - член Правління згідно посади з правом голосу, що обирається Радою спортсменів.
- Один (1) Головний виконавчий директор - член Правління згідно посади без права голосу.

Правління має всі повноваження представляти МПК і має наступні обов'язки :

• інтерпретувати Бачення, прийняте членами МПК на Генеральній асамблеї;
• затверджувати політику МПК;
• забезпечувати виконання постанов, які поданні членами МПК на Генеральній Асамблеї;
• встановлювати загальні цілі Стратегічного плану;
• контролювати процес досягнення цілей;
• санкціонувати у встановленому порядку Головного виконавчого директора;
• призначати сертифікованого аудитора.

Основна роль Президента в організації включає в себе наступні завдання та обов'язки, але не обмежується ними:

• Очолювати засідання Правління;
• Діяти в якості члена всіх постійних комітетів і Рад МПК в порядку, передбаченому регламентом;
• Виконувати роль об'єднуючої ланки між Правлінням і Головним виконавчим директором;
• Забезпечувати підтримку організацією позитивних і продуктивних взаємовідносин зі своїми членами, ЗМІ, фінансовими організаціями, іншими організаціями і суспільством в цілому.

Поточна діяльність МПК здійснюється відповідними комітетами та комісіями: антидопінговим комітетом, комітетом по спортсменам, які потребують особливої підтримки, класифікаційним комітетом, комітетом з розвитку, комітетом з освіти, комітетом з етики, комітетом з аудиту і фінансів, юридичним комітетом, комітетом з паралімпійських ігор, комітетом зі спортивної науки, комітетом з питань використання терапевтичних методів і медикаментів,призначених для спортсменів-інвалідів, комітетом "жінки в спорті", спортивно-технічним комітетом, радою спортсменів, радою Міжнародних організацій спорту для інвалідів, регіональною радою, радою зі спорту.

МПК визнані 15Міжнародних спортивних організацій для осіб з інвалідністю:

1. Всесвітня федерація стрільби з лука (WA).

2. Міжнародна федерація кінного спорту (FEI).
3. Міжнародна федерація баскетболу на візках (IWBF).
4. Міжнародна федерація настільного тенісу (ITTF).
5. Міжнародна федерація тенісу (ITF).
6. Міжнародна федерація тхеквандо(WT).
7. Міжнародна федерація веслування (FISA).
8. Міжнародний союз велосипедистів (UCI).
9. Всесвітня організація волейболу для інвалідів (WOVD).
10. Міжнародна федерація регбі на візках (IWRF).
11. Всесвітня федерація керлингу (WCF).
12. Міжнародний союз тріатлону (ITU).
13. Міжнародна федерація каное (ICF).
14. Міжнародна спортивна федерація бочі (BISFed).
15. Міжнародна фелерація бадмінтону (WBF).

Регіональна/Континентальна Паралімпійська організація - незалежна організація, визнана МПК в якості єдиного регіонального/континентального представника членів МПК в межах певного регіону/континенту. МПК в даний час визнає чотири регіональні організації: Африканський паралімпійський кометет (об'єднує 49 НПК), Азіатський паралімпійський кометет (об'єднує 42 НПК), Європейський паралімпійський кометет (об'єднує 49 НПК) і паралімпійський комітет Океанії (об'єднує 8 НПК). Існує також заснована МПК регіональна організація - паралімпійський комітет Америки, що об'єднує 28 національних паралімпійських комітетів.

Кожна з чотирьох **Рад МПК** розробляє власний регламент. Регламент кожного Ради і будь-які поправки до нього повинні бути представлені в Правління МПК для затвердження.

1. Рада спортсменів - членство відкрите для всіх спортсменів-паралімпійців, представників як літніх, так і зимових Паралімпійських видів спорту.
2. Рада міжнародних організацій спорту для інвалідів - представники Міжнародних спортивних організацій для осіб з інвалідністю.
3. Регіональна рада - представники кожної Регіональної організації, що є членом МПК.
4. Рада зі спорту - представники кожного Паралімпійського виду спорту, що є членом МПК.

Фінансування Міжнародного паралімпійського комітету здійснюється за рахунок щорічних внесків його членів, а також внесків, вкладів, грантів та інших фінансових надходжень отриманих МПК або разом з МПК.

4. Основні завдання Міжнародного паралімпійського комітету.

Мета діяльності Міжнародного паралімпійського комітету: створити для паралімпійців усі умови, що дозволяють їм досягнути спортивної майстерності, надихати та захоплювати світ.

Місія Міжнародного паралімпійського комітету можна виділити такі, як:

- Гарантувати успішне проведення Паралімпійських Ігор і здійснювати контроль за їх організацією;
- Забезпечувати зростання і силу Паралімпійського руху за допомогою розвитку Національних Паралімпійських комітетів у всіх країнах та підтримки діяльності всіх організацій-членів МПК;
- Заохочувати і робити внесок в розвиток спортивних можливостей і змагань спортсменів-паралімпійців, від початкового рівня до рівня спорту вищих досягнень, як основи для створення Паралімпійського спорту вищих досягнень;
- Розвивати можливості в спорті жінок-спортсменів і спортсменів з важкими формами інвалідності на всіх рівнях і у всіх структурах;
- Підтримувати і заохочувати освітню, культурну, дослідницьку та наукову діяльність, що сприяє розвитку і зміцненню Паралімпійського руху;
- Домагатися постійного поширення і висвітлення в ЗМІ Паралімпійського руху, його концепції, ідеалів і заходів;
- Заохочувати самоврядування в кожному виді Паралімпійського спорту в якості невід'ємної частини міжнародного спортивного руху спортсменів без інвалідності, або в якості незалежної спортивної організації, що захищає і зберігає свою самобутність;
- Забезпечувати панування духу справедливості, заборону насильства, контроль ризику для здоров'я спортсменів і дотримання основоположних етичних принципів в видах спорту, в рамках Паралімпійського руху;
- Сприяти створенню спортивного середовища, вільної від допінгу для всіх спортсменів-паралімпійців, у взаємодії зі Світовим антидопінговим агентством (ВАДА);
- Розвивати Паралімпійський спорт без дискримінації за політичними, релігійним, економічним, статевим або расовими ознаками, а також за ознаками, пов'язаним з інвалідністю або сексуальною орієнтацією;
- Забезпечувати наявність необхідних коштів для подальшого зростання Паралімпійського руху.

5. Президенти Міжнародного паралімпійського комітету

Президентами Міжнародного паралімпійського комітету працювали Роберт Д. Стедвард та Філіп Крейвен.

Роберт Д. Стедвард. Професор, доктор Роберт Д. Стедвард (Robert D. Steadward), Президент Міжнародного паралімпійського комітету в період 1989-2001 рр., професор Албертського Університету (Едмонтон, Канада), факультет фізичного виховання та рекреації.

Здобув освіту бакалавра та магістра в Албертському Університеті (Едмонтон, Канада), доктора філософії - у Орегонському Університеті (США). Фундатор та Директор Стедвардського Центру Особистих та

Фізичних Досягнень (раніше - Центр Ріка Гансена), Голова Албертської параплегічної фундації, Грант-комітету реабілітації та спорту на візках (Едмонтон, Канада).

В період 1983-1985 рр. був співдеканом факультету фізичного виховання та рекреації, а в період 1985-1989 рр. - завідувачем кафедри атлетики Албертського Університету (Едмонтон, Канада). Засновник та Президент (1971-1975) Албертської асоціації спорту на візках. Засновник та Президент Канадського спортивного фонду неповносправних (1979-1989).

У Національному паралімпійському комітеті Канади обіймав посади національного тренера (1966-1976), шефа місії (1971-1980), національного керуючого (1970-1986), скарбника (1974-1976) та Президента (1986-1991). У 1989 р. був обраний Президентом Міжнародного паралімпійського комітету та переобраним на цю посаду у 1993 та 1997 рр. Довічний член Національного паралімпійського комітету Канади, був членом МОК.

Займався не лише спортом неповносправних - був консультантом клубу НХЛ "Едмонтон Ойлерз" (1979) та Олімпійської збірної команди Канади з хокею (1980), Віце-президентом оргкомітету Всесвітньої Універсіади (1983), Президентом Албертської Університетської Спортивної Асоціації (1985-1989).

Вдало веде підприємницьку діяльність - Голова Правління та директор спортивного консалтингу Едмонтонського спортивного інституту, клініки спортивної медицини, Віце-Президент спортивного інституту фізіотерапії, Голова Правління медичної клініки МакЕван, Президент Спортсервіс, Лтд (все - у Едмонтоні, Канада).

Філіп Крейвен. Філіп Крейвен (Philip Craven), Президент Міжнародного паралімпійського комітету (2001-2017 рр.).

Здобув ступінь бакалавра у Манчестерському Університеті, Велика Британія.

Має великі власні спортивні здобутки - в період 1969-1993 рр. провів за збірну команду Великої Британії 193 матчі з баскетболу на візках, у 1982-1988 рр. - капітан команди Великої Британії з баскетболу на візках. У 1970 р. на іграх співдружності націй здобув золоту медаль у баскетболі та слаломі на візках, був четвертим у брасі 50 м. Посів 4 місце з баскетболу на візках на Паралімпійських іграх у Гейдельберзі у 1972 р. Був Чемпіоном світу з баскетболу на візках у 1973 р. (брали участь лише Європейські команди) та бронзовим призером Чемпіонату світу 1975 р., володарем Кубку Європейських Чемпіонів 1994 р. та Чемпіоном Європи з баскетболу на візках у 1971 та 1974 рр., віце-Чемпіоном Європи з баскетболу на візках у 1993 р., у 1970 здобув бронзову нагороду Чемпіонату Європи. Був Чемпіоном Великої Британії з настільного тенісу у 1977 р.

Голова Асоціації баскетболу на візках Великої Британії (1977-1980, 1984-1987 та 1989-1994) та Виконавчий директор чоловічої команди Великої Британії з баскетболу на візках (1998-2001). Голова Класифікаційного комітету з баскетболу (1984-1988) та секції баскетболу (1988-1989) Міжнародної Сток-Мандевільської федерації спорту на візках (1988-1989).

Президент Міжнародної Федерації баскетболу на візках (1989-2002). Кавалер Ордена Британської Імперії (1991).

Ендрю Парсонс (Andrew Parsons) - третій президент Міжнародного паралімпійського комітету з 2017 року. Бразильський журналіст і спортивний діяч.

Народився в Бразилії, в Ріо-де-Жанейро 10 лютого 1977 року. Отримав ступінь бакалавра в галузі маркетингових комунікацій в Федеральному університеті Флуміненсе. Ендрю Парсонс був членом виконкому і президентом національних паралмпійскіх комітетів Америки (2005-2009 рр.) та Бразилії (2009 р.), займав посаду віце-президента Міжнародного паралімпійського комітету (2013-2017 рр.). Не будучи паралімпійським спортсменом станом на 2017 р. Парсонс близько 20 років пропрацював в паралімпійському русі.

8 вересня 2017 року на XVIII Генеральній асамблеї МПК в Абу-Дабі (ОАЕ), Парсонс переміг в першому турі виборів на посаду президента МПК, набравши 84 голоси.

Нагороджений орденом Ріу-Бранку за заслуги перед Бразилією та Дипломом за гідну спортивну поведінку (Fair Play Diploma) під час XII Паралімпйських ігор в Афінах (2004 р.).

6. Программно-нормативні основи Дефлімпійського спорту.

Спортивний рух осіб з вадами слуху бере свій початок в діяльності спортивних клубів для глухих, що виникли в Німеччині у 1888 році. З 1924 року з перших “Олімпійських ігор для глухих” у Парижі розпочалося регулярне проведення міжнародних змагань. Тоді ж, у 1924 році, було створено Міжнародний спортивний комітет глухих (CISS). Таким чином, піонерами спортивного руху інвалідів можна вважати засновників міжнародного спортивного руху глухих Ежена Рубена-Алке (Франції) (рис.1) і Антуана Дрессі (Бельгія)

Рис. 1. Ежен Рубен-Алке

Ежен Рубен-Алке (1884-1963) був автомеханіком за професією, займався велоспортом. Завдяки своїй діяльності, став відомий як «барон де Кубертен» глухих спортсменів. Рубен-Алке розробив своє бачення міжнародних ігор для глухих, подібне сучасним Олімпійським іграм, очолив в Парижі спортивний клуб для глухонімих і заснував Французьку федерацію спорту

глухих. Ідеї про проведення спортивних змагань для глухих подібних Олімпійським іграм він представив у своєму журналі «Тихий Спортсмен». Можна стверджувати, що міжнародне спортивне рух інвалідів виник в 1924 році, коли в Парижі було проведено перші Всесвітні ігри глухих і 16 серпня на нараді у Ла-Порт-Дорс представники клубів і федерацій глухих Бельгії, Великобританії, Італії, Нідерландів, Польщі, Румунії, Франції, Угорщини та Чехословаччини заснували Міжнародний спортивний комітет глухих. Його першим президентом був обраний Ежен Рубен-Алке (1888-1963), який пропрацював на цій посаді до 1953 р.

Антуан Дрессі (1902-1998) виходець із сім'ї банкірів і промисловців у Льєжі, Бельгія. Наслідувавши сімейні традиції, він став успішним брокером, засновником брокерської фірми. Він також був хорошим спортсменом, бігуном і тенісистом. Антуан Дрессі поділяв бачення Рубена-Алке щодо розвитку міжнародного спортивного руху глухих. Дрессі став Генеральним секретарем Міжнародного спортивного комітету глухих. Він займав цю посаду протягом 43 років до виходу на пенсію в 1967 році. Протягом півстоліття він був рушійною силою спорту глухих в Бельгії і в світі. Як спортсмен, він вперше завоював бронзову медаль на іграх 1928 року на дистанції 400 метрів, загалом Антуан Дрессі є володарем восьми медалей (в легкій атлетиці і в тенісі в 1928, 1931, 1935 і 1939 роках).

У наступні роки, традиції, створені засновниками спортивного руху глухих, зміцнювалися і розвивалися.

Керівництво міжнародним спортивним рухом глухих згодом здійснювалося Оскаром Ріденом - другим президентом МСКГ (1953-1955), представником Швеції, скульптором, редактором, викладачем.(рис. 2)

Рис.2. Оскар Ріден

Третім президентом МКСГ був Дженс Пітер Нельсен (1955-1961), представник Данії, який присвятив все своє життя розвитку спорту глухих (рис. 3)**.**

Рис. 3. Дженс Пітер Нельсен

П'єр Бернхард - четвертий президент МКСГ (1961-1971), французький скульптор, учасник Опору під час Другої світової війни, письменник (рис. 4).

Рис.4. П'єр Бернхард

Джеральд М. Джордан (рис. 5) - п'ятий президент МКСГ (1971-1995), американський видавець, педагог Галлодетського університету у Вашингтоні, округ Колумбія. Джеральд М. Джордан є першим Президентом МКСГ, який отримав Олімпійський орден від МОК в 1995 році

Рис. 5. Джеральд М. Джордан

Джон М. Ловетт (рис. 6) - шостий президент МКСГ (1995-2003), представник австралійського уряду, що поклав початок розвитку спорту глухих в Австралії

Рис. 6. Джон М. Ловетт

Дональда Кей Аммонс (рис. 7) стала сьомим президентом МКСГ (2003-2009), американський педагог, професор Галлодетського університету у Вашингтоні. Вона була призначена виконуючим обов'язки президента після смерті Джона М. Ловетта в 2003 році. На конгресі в 2005 році вона була офіційно обрана на пост президента МКСГ.

Рис. 7. Дональда Кей Аммонс

Крейг А. Кроулі (рис. 8) - восьмий президент (2009-2013) МКСГ, представник Великої Британії, який має великий досвід громадської діяльності. Крейг раніше сам був спортсменом і тренером, засновник і перший президент Союзу спорту глухих Великої Британії.

Рис. 8. Крейг А. Кроулі

Дев'ятим президентом МКСГ (2013-2018 рр.) був В.Н. Рухлєдєв (рис. 9), шестиразовий чемпіон Дефлімпійскіх ігор з боротьби, один з десяти топ-спортсменів, володар «премії століття», що вручається спортсменам-дефлімпійцям, видатний громадський і політичний діяч національного та міжнародного рівня, який тривалий час очолював спортивні організації глухих Російської Федерації.

Рис. 9. В.Н. Рухлєдєв

Ребека Адам (Rebecca Adam) — десятий діючий президент МКСГ (рис.10). В минулому Ребекка Адам очолювала юридичну комісії МКСД та була засновником комітету «Жінки у спорті".

Рис. 10. Ребекка Адам

Відповідно з дозволом МОК з 2001 року Всесвітні ігри глухих офіційно називаються Дефлімпійськими іграми, а згідно з рішенням 38-го Конгресу Міжнародного Спортивного Комітету Глухих від 27 лютого 2003 р. запроваджується його нова назва "Міжнародний Дефлімпійський комітет" (International Deaflympic Committee). Міжнародний Дефлімпійський комітет був і є головною керівною організацією спортивного руху осіб з вадами слуху.

Окрім національних асоціацій, Дефлімпійських рух об'єднує і федерації спорту (асоціативні члени). Зокрема, Міжнародну федерацію баскетболу глухих (Deaf International Basketball Federation), Міжнародну

федерацію бойових мистецтв (International Martial Arts Federation for the Deaf), Міжнародну федерацію гольфу глухих (World Deaf Golf Federation).

Національні спортивні асоціації глухих об'єднані регіональними конфедераціями: Азійсько-Тихоокеанською спортивної федерації глухих (Asia Pacific Deaf Sports Confederation – APDSC), Європейською спортивною організацією глухих (European Deaf Sports Organization – EDSO), Панамериканською спортивною федерацією глухих (Pan American Deaf Sports Organization - PANAMDES) та Конфедерацією Африканського спорту глухих (Confederation of African Deaf Sports – CADS). Азійсько-Тихоокеанська спортивна федерація глухих включає 26 країн (Австралія, Бахрейн, Бангладеш, Гонконг, Індія, Індонезія, Іран, Казахстан, Китай, Китайський Тайпей, Корея, Кувейт, Макау, Малайзія, Монголія, Нова Зеландія, ОАЕ, Пакистан, Саудівська Аравія, Сінгапур, Таїланд, Туркменістан, Фіджі, Філіппіни, Узбекистан, Японія). Європейська спортивна організація глухих включає 41 країну. (Австрія, Азербайджан, Арменія, Білорусь, Бельгія, Болгарія, Велика Британія, Греція, Грузія, Данія, Естонія, Ізраїль, Ірландія, Ісландія, Іспанія, Італія, Кіпр, Латвія, Литва, Македонія, Мальта, Молдова, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Польща, Португалія, Російська Федерація, Румунія, Сербія, Словакія, Словенія, Турція, Угорщина, Україна, Фінляндія, Франція, Хорватія, Чеська Республіка, Швейцарія, Швеція). Панамериканська спортивна федерація глухих включає 12 країн. (Аргентина, Болівія, Бразилія, Венесуела, Канада, Колумбія, Куба, Мексика, Перу, США, Уругвай, Чилі). Конфедерація Африканського спорту глухих включає 19 країн.(Алжир, Камерун, Кот-д'Івуар, Єгипет, Гамбія, Гана, Гвінея, Кенія, Малі, Нігерія, Сенегал, Сьєрра Леоне, ПАР, Свазіленд, Танзанія, Туніс, Уганда, Замбія, Зімбабве).

Основним нормативним документом, що регламентує стратегію розвитку дефлімпійського спорту в світі є Конституція Міжнародного Дефлімпійського комітету. В Конституції Міжнародного Дефлімпійського комітету місія дефлімпійського спорту визначається прагненням спортсменів з вадами слуху до досягнення вищих спортивних результатів під гаслом «Рівність через спорт» відповідно до ідеалів Олімпізма.

Завданнями Міжнародного Дефлімпійського комітету є:

- забезпечення успішного проведення літніх і зимових Дефлімпійських ігор;
- сприяння розвиткові спортивних можливостей глухих спортсменів від початкового до елітарного рівня;
- підтримка та схвалення реалізації освітніх, культурних, дослідницьких завдань, котрі сприяли б розвиткові, вдосконаленню та професійній самореалізації спортсменів з вадами слуху;
- здійснювати боротьбу із застосуванням допінгу в спорті, забезпечувати розвиток спорту осіб з вадами слуху відповідно до принципів, зазначених у анти допінговому кодексі Всесвітньої антидопінгової агенції **(WADA);**
- розвивати дефлімпійський спорт без дискримінації за політичними, релігійними, економічними, медичними, расовими чи гендерними мотивами.

Слід зазначити, що завдання і основні принципи діяльності Міжнародного Дефлімпійського комітету є спільними із завданнями Міжнародного олімпійського комітету та Міжнародного паралімпійського комітету. Подібні завдання в дещо іншій редакції декларуються і іншими керівними організаціями інваспорту.

Реалізація основних завдань Міжнародного Дефлімпійського комітету відповідно до Конституції має забезпечити зростання кількості учасників спортивних заходів, а також рівень їх спортивної майстерності. Важливим результатом діяльності Міжнародного Дефлімпійського комітету має бути зростання економічного рівня забезпечення змагань та їх ефективна організація. Також, Конституцією Міжнародного Дефлімпійського комітету декларується прагнення до збільшення рівня міжнародного визнання.

В Конституції Міжнародного Дефлімпійського комітету подається **коротка історична довідка** про створення та діяльність цієї організації. А саме, зазначається, що Міжнародний спортивний комітет глухих створений в Парижі 24 серпня в 1924 році на зустрічі спортивних лідерів Бельгії, Чехословаччини, Франції, Великої Британії, Голландії, Угорщини, Італії, Польщі та Румунії. На цій зустрічі було обрано першого президента (Rubens-Alcais) та генерального секретаря (Antoine Dresse).

Международный Олимпийский Комитет на 50-ій сесії в Парижі в червні 1955 року визнав Міжнародний Дефлімпійський комітет як міжнародну федерацію з олімпійським статусом. У 1966 році МОК нагородив Міжнародний Дефлімпійський комітет Кубком Кубертена за розповсюдження ідей Олімпізму та вагомий внесок в розвиток міжнародного спортивного руху.

Починаючи з 1985 року прапор МОК майорить на усіх літніх та зимових Дефлімпійських іграх разом із прапором Міжнародного Дефлімпійського комітету. МОК також надав свій офіційний дозвіл на зміну назви змагань з Всесвітніх ігор на Дефлімпійські (Deaflympics) з 16 травня 2001 року.

Важливою тезою Конституції Міжнародного Дефлімпійського комітету є визначення статусу глухих спортсменів як „культурної та лінгвістичної (мовної) меншини людства, що об'єднана гаслом „Рівність через спорт".

У Конституції Міжнародного Дефлімпійського комітету визначені основні поняття та терміни (**Розділ 1**). Так, зазначається, що члени МКСГ мають певні права та обов'язки, встановлені Конституцією і вони мають чітко їх дотримуватися. Конституцією встановлена Система правил. До змагань допускаються особи, які мають зниження слуху більше як 55 дБ в кращому вусі. В межах дефлімпійського спорту може розвиватися будь-який вид спорту, яким займаються спортсмени з вадами слуху.

Всесвітні чемпіонати та Ігри для глухих є найбільшими офіційними змаганнями.

Основними членами МКСГ (Міжнародний комітет спорту глухих, International Committee of Sports for the Deaf - ICSD,) є країни, що брали участь в першому конгресі (1924). Повний член МКСГ, той, хто має права та

обов'язки відповідно до Системи правил МКСГ. Є статус почесного пожиттєвого члена МКСГ. Регіональна група – конфедерація – об'єднує десять та більше членів за територіальною ознакою є підпорядкованою МКСГ. Вона проводить регіональні змагання для усіх спортсменів з вадами слуху, які проживають в межах цієї території.

Згідно з Конституцією, МКСГ підкоряється законам країни його створення та реєстрації. МКСГ повинен складатися з повних членів, які керують спортом глухих у відповідних країнах, об'єднаних членів, які представляють міжнародні спортивні організації глухих та почесних членів, які мають певні заслуги перед МКСГ та його нагороди.

В **Розділі 2 („Завдання")** Конституції МКСГ визначено, що він є єдиною міжнародною організацією, що презентує спорт глухих. Діяльність МКСГ спрямована на поширення тренувань та змагань глухих спортсменів в міжнародному олімпійському русі. Вказується на необхідність розвитку нових навчальних програм та розширення існуючих можливостей глухих спортсменів для участі в міжнародних заходах на основі загальних стандартів. Окремим завданням МКСГ є розвиток спорту глухих в країнах, що розвиваються. Завданням МКСГ є координація і підтримка всесвітніх та регіональних змагань, узгодження їх календаря. МКСГ має підтримувати зв'язок із МОК та іншими міжнародними спортивними організаціями для вирішення усіх своїх завдань. МКСГ використовує засоби спорту для налагодження відносин між країнами, контактує з Урядами різних країн та іншими організаціями від імені глухих спортсменів для вирішення їх проблем. Спорт глухих, як частина Олімпійської системи, розвивається без будь-яких проявів дискримінації.

Розділ 3 („Повноваження"). Повноваження МКСГ включають:

- регулювання, контроль та управління діями національних асоціацій;
- врегулювання суперечок та конфліктів;
- ефективне керівництво інвестиційними фондами;
- збір членських внесків та інших пожертв від його членів;
- комерційна діяльність (купівля, продаж, оренда, обмін власності, пошук та залучення коштів тощо).

Розділ 4. („**Категорії членства**»). В Конституції визначено три категорії членства: повні члени, об'єднані (асоціативні) члени та почесні пожиттєві члени.

Повний член може бути представлений національною асоціацією спорту глухих, що була присутня на першому Конгресі чи була допущена до повного членства наступними Конгресами у відповідності з Конституцією. Національна асоціація спорту глухих має бути визнана Національним олімпійським комітетом відповідної країни. Статут цієї організації за метою, завданнями та духом має відповідати даній Конституції.

Розділ 5. („Оплата членства"). Згідно з Конституцією, тільки одна національна асоціація від країни може бути представлена для визнання

МКСГ. Вступний внесок визначається Юридичною комісією МКСГ. Крім того, визначається щорічний членський внесок.

Розділ 6. („Права та обов'язки членів"). Повні члени МКСГ повинні діяти виключно у відповідності до Конституції. Вони можуть відвідувати усі офіційні змагання та заходи, голосувати на Конгресах. Обов'язковою є сплата членських внесків у визначений термін. Об'єднані (асоціативні) члени не мають права голосу, тільки беруть участь в обговоренні питань на Конгресах. Усі члени МКСГ повинні мати цілі відповідні до цілей всієї організації, дотримуватися антидопінгового кодексу та дактилологічних правил усіх змагань.

Розділами 7-8 передбачено призупинення та відставка членства МСКГ.

Розділ 9. („Структура та відповідальність МСКГ"). Керівними органами МСКГ є Конгрес, Позачерговий Конгрес та Виконавчий Комітет. Конгрес скликається як мінімум раз на 2 роки та є зібранням усіх повних членів (не менше 50% та не менше двох регіональних федерацій). Повноваженнями Конгресу є визначення напрямків розвитку спорту глухих відповідно з міжнародними стандартами, вибори Виконавчого Комітету, схвалення фінансових документів, розгляд процедури виборів офіційних представників, затвердження спортивного календаря. Усі рішення (за виключенням поправок до Конституції) приймаються простою більшістю голосів. Передбачено умови проведення Позачергового Конгресу. Виконавчий Комітет МСКГ складається з Президента, одного Віце-Президента, одного Спортивного директора та трьох членів. Усі члени Виконавчого Комітету мають бути особами з вадами слуху. Вони обираються терміном на 4 роки.

Розділ 10 передбачає уточнення процедури голосування. У **Розділі 11** визначено напрями роботи комісій МСКГ: комісія атлетів, комісія протестів, комісія дактилології, регламентна комісія, юридична комісія, фінансова комісія, антидопінгова комісія, комісія регіональних конфедерацій, технічна комісія, комісія з визнання. Виконавчий Комітет може створювати різні комісії за потребами та призначати їх членів.

Розділ 12. („Фінанси"). Фонди МСКГ складаються з щорічних внесків та добровільних пожертв, фінансової підтримки урядів чи з інших джерел. Усі фонди використовуються для вирішення завдань МСКГ та з дозволу Виконкому.

Розділ 13. Офіційною мовою МСКГ є англійська. У **Розділ 14** визначено порядок вирішення спірних питань. Пріоритетним для вирішення суперечок є рішення Конгресу, а не будь-якої судової інстанції. **Розділом 15** передбачено умови ліквідації. При зменшенні кількості повних членів менше ніж 25, від мінімум трьох Регіональних Конфедерацій при голосуванні на Конгресі мінімум 75% голосів МСКГ ліквідується.

Схему керівництва міжнародним спортивним рухом для осіб з вадами слуху представлено на рис. 10.

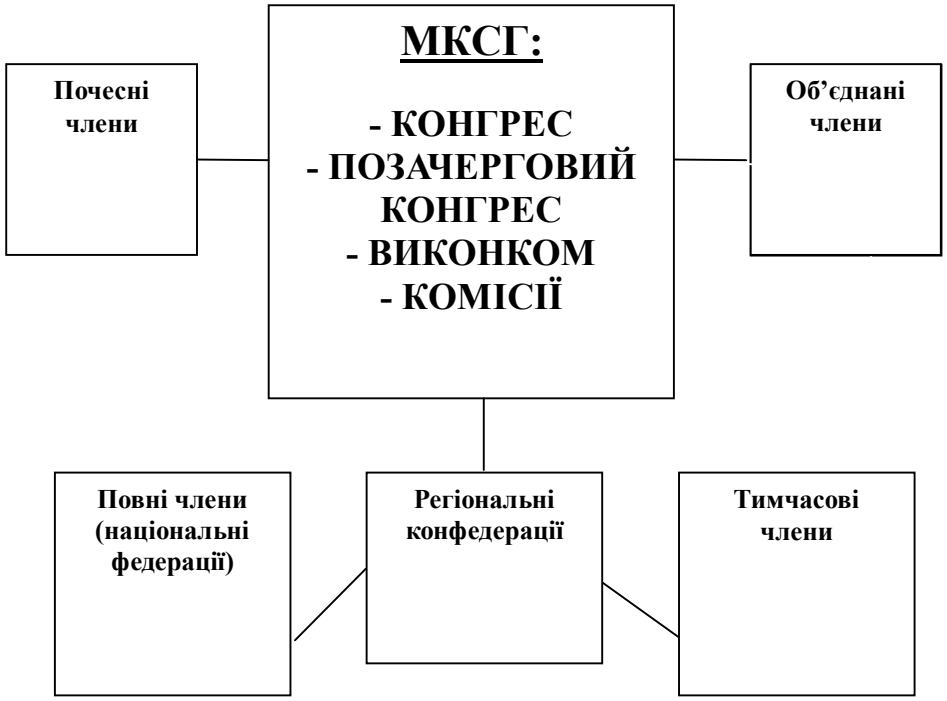

Рис.10 Схема керівництва дефлімпійським рухом

Поточна діяльність МСКГ здійснюється відповідними комісіями: комісією атлетів, комісією протестів, комісією дактилології, регламентною комісією, юридичною комісією, фінансовою комісією, антидопінговою комісією, комісією регіональних конфедерацій, технічною комісією, комісією з визнання, різними тимчасовими комісіями, що створюються на вимогу.

Таким чином, Конституція МСКГ визначає мету, завдання, місію його діяльності, структуру керівних організацій. Зі змісту Конституції випливає відповідність діяльності МСКГ принципам Олімпізма. Слід відзначити, що на відміну від основних нормативних документів суб'єктів олімпійського руху, в Конституції МСКГ чітко не визначено вимоги до програми Дефлімпійських ігор, процедура допуску атлетів (ліцензування), вимоги до процедури вибору міст-організаторів Дефлімпійських ігор, не регламентовано церемонію відкриття та закриття змагань тощо.

Окрім Конституції до програмно-нормативних документів Дефлімпійського спорту можна віднести Загальні правила Дефлімпійських ігор, Статут МСКГ.

В **Загальних правилах Дефлімпійських ігор** встановлено періодичність проведення літніх та зимових Дефлімпійських ігор (щочотири

роки), визначено вимоги до процедури вибору міста-організатора змагань та визначення термінів проведення конкретних ігор. У літніх та зимових Дефлімпійських іграх для забезпечення їх чинності має приймати участь не менше 5 країн з 2 регіонів.

Спортсменам заборонено використовувати під час змагань слухові апарати та інші засоби. Результати тестування рівня слуху, які представляються спортсменом, мають бути зроблені не пізніше ніж за рік до змагань. Будь-який спортсмен може бути перевірений на допінг. При дискваліфікації спортсмен позбавляється нагород. Термін дискваліфікації чітко встановлюється. Може бути пожиттєва дискваліфікація. У дефлімпійському спорті відсутні вікові обмеження окрім тих, які встановлені спортивною федерацією. Слід відзначити, що аналогічні положення є у тексті Олімпійської Хартії.

Цікавим є положення **Загальних правил** щодо участі спортсменів маленьких країн, що не мають офіційного визнання. Вони можуть брати участь у Всесвітніх іграх глухих, представляючи Національний олімпійський комітет чи Спортивний департамент своєї країни під прапором МСКГ. Кожна національна федерація спорту глухих може представляти тільки одну команду. Таке положення представлене і в Олімпійській Хартії. Натомість, у Всесвітніх іграх Спеціальних Олімпіад країну може представляти кілька національних програм.

Для включення в програму Дефлімпійських ігор, вид спорту має розвиватися не менше, як в 12 країнах в 2 регіонах для літніх та не менше, як в 6 країнах в 2 регіонах для зимових змагань. Дисципліни в межах окремих видів спорту включаються в програму на підставі подання заявки від 5 країн 2 регіонів.

Загальні правила регламентують також процедуру нагородження спортсменів, церемонії відкриття і закриття змагань.

Таким чином, в організаційній структурі Дефлімпійського руху можна виділити **Міжнародний комітет спорту глухих** – керівну організацію, що визначає стратегію розвитку цієї складової міжнародного олімпійського руху та забезпечує регулярне проведення змагань. (Незважаючи на дозвіл МОК використовувати назву організації – Міжнародний Дефлімпійський Комітет – в усіх документах залишилася назва Міжнародний комітет спорту глухих). МКСГ об’єднує 4 **регіональні конфедерації**, які, в свою чергу, об’єднують 98 країн – „**повних членів**” Дефлімпійського руху. Крім того, до структури Дефлімпійського руху належать **об’єднані (асоційовані члени)** – спортивні федерації глухих. Основними нормативними **документами** Дефлімпійського руху є:

- Конституція МКСГ,
- Загальні правила Дефлімпійських ігор.

7.**Програмно-нормативні основи діяльності Спеціальних Олімпіад.**

Спеціальні Олімпіади є міжнародним спортивним рухом, що надає людям з розумовою відсталістю можливості зміцнити свій характер, розвинути рухові якості, продемонструвати свої здібності, виявити свій потенціал за рахунок тренувань та змагань в Олімпійських традиціях.

Спеціальні Олімпіади засновано з вірою в те, що люди з розумовою відсталістю можуть, за умови відповідного навчання та натхнення, отримати задоволення та користь від участі в тренуваннях і змаганнях в індивідуальних і командних видах спорту.

Основна мета Спеціальних Олімпіад - допомогти людям із відхиленнями в розумовому розвитку стати повноправними членами суспільства, брати активну участь у громадському житті через надання цим людям справедливих можливостей для демонстрації своїх навичок та здібностей в умовах спортивних змагань, а також інформувати громадськість про можливості та потреби цих людей.

Головним завданням Спеціальних Олімпіад є нормалізація способу життя осіб з вадами інтелекту та супутніми вадами. Нормалізація способу життя означає, що розумово відсталі люди дістають можливість прилучитися до способу життя, що наближається (в межах можливого) до способу життя більшої частини суспільства. Одним із дійових засобів такої нормалізації є спорт. У процесі занять спортом вирішується ряд загальних та спеціальних завдань.

Нозологічні особливості спортсменів з відхиленнями розумового розвитку вимагають певного розширення кола загальних завдань підготовки.

З метою залучення людей з відхиленнями розумового розвитку до нормального способу життя необхідно вирішити наступні завдання:

- Надання можливості відчути на собі нормальний режим та цикл життя;
- Виховання поваги до вибору і бажань та забезпечення нормальних суспільних привілеїв;
- Забезпечення навчання, тренування, медичного догляду та проживання в приміщеннях нормальних розмірів та вигляду;
- Надання, в разі можливостей, послуг загального, а не індивідуального типу.

Проведення тренувань та участь у змаганнях сприяють нормалізації життєвого циклу розумово відсталих людей та вимагають вирішення таких спеціальних завдань:

- Створення можливостей для тренувань і участі у змаганнях, адекватних можливостям, що надаються здоровим спортсменам, забезпечення можливості занять найбільш популярними видами спорту;
- Використання громадських спортивних споруд, що є призначеними для здорових спортсменів;
- Забезпечення проведення занять спортом протягом всього року,

як це є загальноприйнятим для здорових спортсменів;

- Піклування про розвагу, настрій тощо (нормальні режим дня та цикл життя);
- Створення можливостей для спілкування з іншими спортсменами, участі в суспільному житті (нормальні економічні та громадські привілеї);
- Створення можливостей для набуття життєвого досвіду, що допоможе розумово відсталим людям покращити уявлення про себе, буде сприяти розвиткові впевненості в собі, самоповаги ("зі мною рахуються!"), задоволення ("я досягнув цього!"), позитивного погляду на себе (нормальний цикл життя);
- Організація змагань, що за формою є "Олімпійськими" іграми, відповідно до Олімпійських традицій та ідеалів.

Вся діяльність Спеціальних Олімпіад на місцевому, Національному та міжнародному рівнях відображає цінності, традиції, церемонії та події сучасного Олімпійського руху, але в ширшому та багатшому вигляді, відзначає моральні та духовні якості спортсменів для стимулювання їх гідності та самоповаги. Участь у програмах тренувань і змагань Спеціальних Олімпіад відкрита для всіх людей з розумовою відсталістю віком від 8 років незалежно від ступеню їх фізичних можливостей. Спортивні тренування протягом року доступні для кожного спортсмена в Спеціальних Олімпіадах та проводяться досвідченими тренерами відповідно до стандартних Спортивних Правил, що їх розроблено Міжнародною організацією Спеціальних Олімпіад. Кожний спортсмен, який бере участь в окремому виді спорту в Спеціальних Олімпіадах буде тренуватися в цьому виді спорту.

Спеціальні Олімпіади забезпечують повну участь кожного спортсмена, незалежно від економічних обставин, здійснюють тренування та організацію змагань в найбільш сприятливих умовах, зокрема, надають приміщення та обладнання, навчання, тренування, суддівство та організацію.

Діяльність Спеціальних Олімпіад здійснюється із залученням місцевих волонтерів, від шкільного до старшого віку, з метою створення суспільного розуміння людей з розумовою відсталістю.

Невід’ємною частиною ігор Спеціальних Олімпіад є цілий комплекс мистецьких, соціальних і культурних заходів, а саме танців, виставок, концертів, екскурсій, театральних вистав тощо.

Діяльність Спеціальних Олімпіад здійснюється перед глядачами, повністю відображається в засобах масової інформації. Спортсмени Спеціальних Олімпіад демонструють світові особливі властивості духу людини, сміливість, щирість та радість.

Кожен спортсмен - учасник Спеціальних Олімпіад має шанс перемогти, тому, що він змагається в групі з іншими спортсменами таких самих чи майже таких самих можливостей. До змагань залучаються і діти, і батьки. Спеціальні Олімпіади відкриті для спортсменів будь-якого віку (від 8 років) незалежно від їх фізичних можливостей. За "Програмою рухової активності" змагання проводяться навіть на самому низькому їх рівні.

Ігри Спеціальних Олімпіад розпочинаються з такої клятви: "Я прагну до перемоги. Та коли я не зможу її здобути, нехай у мене вистачить сміливості на спробу" ("Let me win, but, if I cannot win, let me be brave, in the attempt").

Організатори ігор не фіксують спортивні рекорди тому, що основна цінність Спеціальних Олімпіад - людина, а не результат. Спортсмени-переможці та призери змагань одержують медалі, але не фінансові нагороди. Грошових нагород не одержують також судді, лікарі, тренери і весь обслуговуючий персонал. Фінансування Спеціальних Олімпіад здійснюється за рахунок доброчинних внесків і пожертв.

Спортсмени з різних країн репрезентують на цих змаганнях себе, як представників національної програми, а не країну. Тому організатори ігор не підводять підсумки змагань між акредитованими програмами різних країн. Акредитовані учасники програм ігор Спеціальних Олімпіад не роблять грошових внесків, а, навпаки, на час змагань організатори безкоштовно забезпечують учасників помешканням та спеціальним харчуванням. Учасникам змагань не треба платити за подання протестів. Організатори Спеціальних Олімпіад не визнають за доцільне додержуватись деяких ритуалів, які запроваджено на Паралімпійських іграх. Так, на змаганнях Спеціальних Олімпіад на честь переможців виконується гімн Спеціальних Олімпіад та піднімається прапор Спеціальних Олімпіад, але на цих змаганнях майорять національні прапори країн, з яких приїхали учасники змагань.

Організація та програми Спеціальних Олімпіад ґрунтуються на таких принципах:

- Люди з відхиленнями в розумовому розвитку можуть вчитися та отримувати задоволення від участі в змаганнях, адаптованих відповідно до їх розумових і фізичних можливостей;
- Організація систематичного тренування має приносити користь і удосконалювати фізичні, розумові, етичні й духовні якості людини;
- Організація спортивних змагань в умовах рівності, поваги й справедливості має на меті об’єднання людей з відхиленнями в розумовому розвитку, зміцнення сімейних і суспільних відносин;
- Організація Спеціальних Олімпіад має бути спрямована на подолання расової, національної, релігійної та політичної дискримінації;
- Організація Спеціальних Олімпіад має бути спрямована на створення таких умов змагань, які дозволили б кожній людині з різним рівнем функціональних, фізичних можливостей та навичок проявити свої потенційні здібності;
- Програми тренувань та змагань Спеціальних Олімпіад мають бути організовані на всіх рівнях (секція, клуб, школа, район, місто, область, країна);
- Програми Спеціальних Олімпіад складаються із навчально-тренувальних програм з видів спорту та партнерських ігор, з підготовки волонтерів як помічників організації та проведення змагань, з підготовки

громадських комітетів, клубів, товариств, груп підтримки та допомоги, з підготовки суддів, залучення членів сімей для участі у спеціальних семінарах з обміну досвідом тренувань, залучення коштів, створення призового фонду, участі у забезпеченні організації та проведенні змагань.

Структура міжнародного руху Спеціальних Олімпіад

Міжнародним керівним органом руху Спеціальних Олімпіад є Міжнародна організація Спеціальних Олімпіад, штаб-квартира якої знаходиться у Вашингтоні, Федеральний Округ Колумбія (США) і включає близько 80 співробітників, які працюють у 8 відділах: виконавчому, спортивному, Всесвітніх ігор, міжнародних програм, маркетингу і розвитку, суспільних зв'язків, фінансів, управління. Міжнародна організація Спеціальних Олімпіад відповідає за акредитацію програм в усьому світі, організовує і контролює проведення всіх міжнародних і Всесвітніх ігор Спеціальних Олімпіад, надає підтримку національним програмам шляхом розробки методичних матеріалів, проведення конференцій, семінарів, надання консультативних послуг. Керівним органом Міжнародної організації Спеціальних Олімпіад є Рада директорів. Структурними підрозділами Ради директорів є Міжнародний Консультативний Комітет, Консультативний Комітет з питань Загальних Правил, Консультативний Комітет зі спортивних правил, Консультативний Комітет з медичних питань.

В структуру Міжнародної організації Спеціальних Олімпіад входить 7 Регіональних рад управління (Північної Америки, Європи/Євразії, Східної Азії, Африки, Азійсько-Тихоокеанського регіону, Латинської Америки та Близького Сходу/Північної Африки), які здійснюють розвиток спортивних програм в межах своїх територій. В межах 7 регіонів діє 220 (станом на 01.01.2013 р.) акредитованих програм. Найбільша кількість акредитованих програм в Північноамериканському регіоні – 74. Згідно з нормативними документами Спеціальних Олімпіад в країні може діяти кілька акредитованих програм, якщо їх діяльність відповідає вимогам Міжнародної організації Спеціальних Олімпіад. Така ситуація характерна для батьківщини Спеціальних Олімпіад – Сполучених Штатів Америки, де акредитовано 51 програму. В цьому регіоні зареєстровано понад півмільйона спортсменів. Найбільший за кількістю залучених спортсменів – Східноазійський регіон, де зареєстровано 1,09 мільйона спортсменів в межах 5 Акредитованих програм: Китаю, Китайського Тайпея, Гон Конгу, Кореї та Макао. Регіон Європа/Євразія є найбільш різноманітним в культурному, мовному, економічному аспектах. Він об'єднює 58 акредитованих програм. Африканський регіон представлений 18 акредитованими програмами, Азійсько-Тихоокеанський – 23 (охоплює майже 1 мільйон спортсменів). В Латиноамериканському регіоні працює 19 акредитованих програм. Регіоном, що розвивається найбільш динамічно вважається Близький Схід, де за останні 10 років кількість спортсменів збільшилася з 20000 (2001 рік) до 150000 (2010 рік), він об'єднює 23 арабських держави.

Структуру міжнародного руху Спеціальних Олімпіад наведено на рис.11.

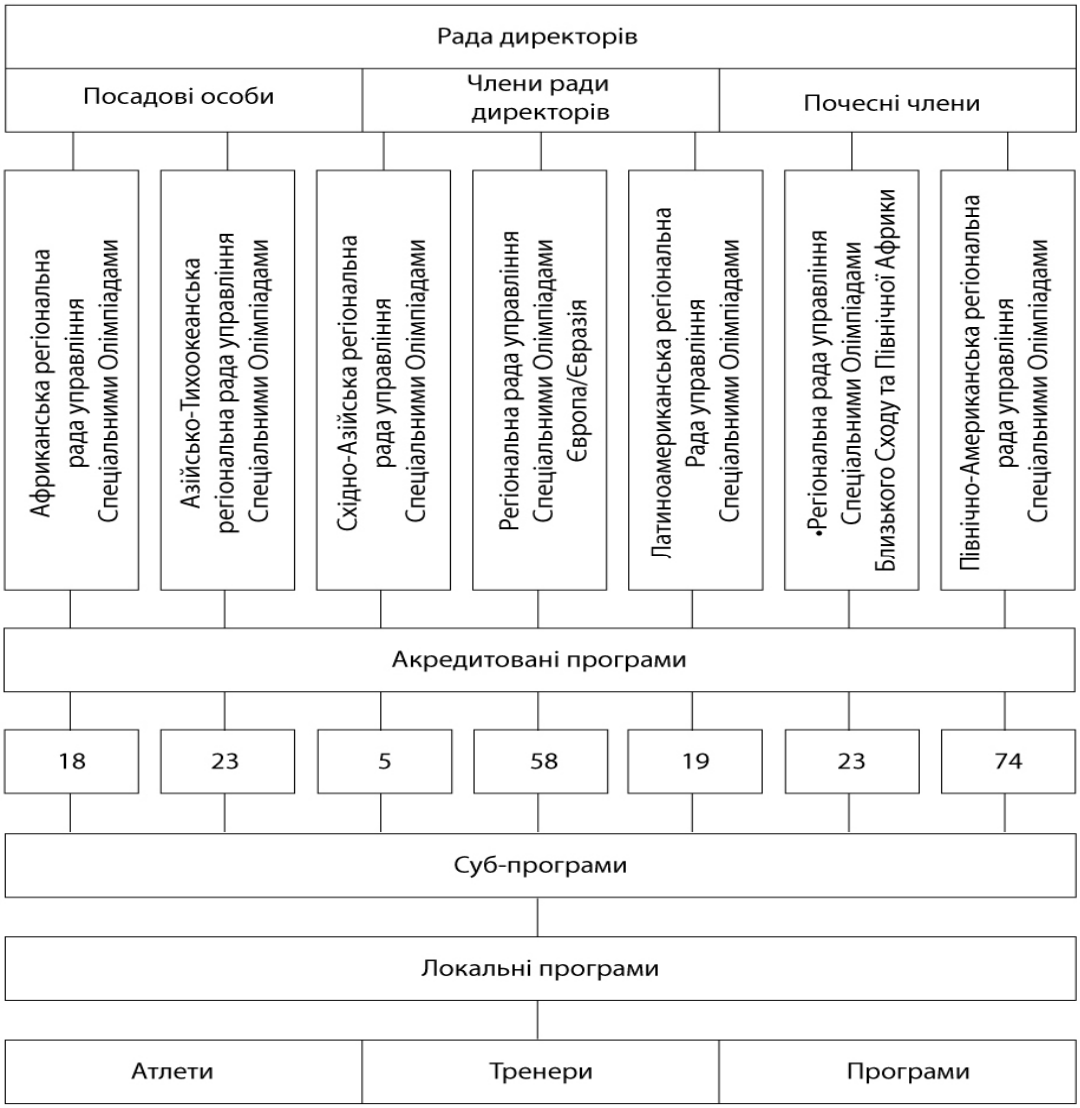

Рис.11. Структура Міжнародного Руху Спеціальних Олімпіад

Хоча процедура акредитації є виключною прерогативою Міжнародної організації Спеціальних Олімпіад, акредитовані програми діють під безпосереднім керівництвом РРУ. Процедура отримання акредитації включає наступні поняття: «акредитаційні стандарти», «акредитаційна ліцензія», «акредитована програма», «сертифікат акредитації».

Акредитаційні стандарти це комплекс критеріїв, що встановлено Міжнародними Спеціальними Олімпіадами для визнання нових або продовження дії існючих програм. Критерії в сфері спорту, тренувань та розвитку програм:

1. Критерії відносно ігор та змагань.
2. Критерії відносно інформованості громадськості.

3. Критерії відносно структури програми, управління та фінансової діяльності.
4. Критерії щодо залучення коштів.

Залежно від наявності тих чи інших показників розвитку спорту осіб з відхиленнями розумового розвитку в країні, національна програма може отримати один з чотирьох рівнів акредитації (I – вищий, IV рівень (умовна акредитація) – нижчий).

«Акредитована програма» – будь-яка національна програма чи програма США, що отримала акредитацію через органи Міжнародної організації Спеціальних Олімпіад для організації та проведення тренувань та змагань в межах певної, юридично визначеної території.

«Акредитаційна ліцензія» – документ, що представляється кожною програмою як частина заявки на нову чи оновлену акредитацію, в разі затвердження Міжнародною організацією Спеціальних Олімпіад є підтвердженням повноважень програми та підставою для видачі сертифікату акредитації (рис.12).

Special Olympics
Be a fan.

CERTIFICATE OF ACCREDITATION

Special Olympics Ukraine

has been accredited for the period 1 January 2012 to 31 December 2013 as a Special Olympics Program by Special Olympics, Inc. in accordance with the Special Olympics Official General Rules to organize, conduct and promote Special Olympics sports training and athletic competitions, to carry out related program activities, to raise funds for these purposes in the name of Special Olympics Ukraine, and to use the name, logo, flag and other proprietary materials of Special Olympics in Ukraine in accordance with its Accreditation License.

TIMOTHY P. SHRIVER, Ph.D.
Chairman and CEO
Special Olympics, Inc.

1 January 2012

Created by the Joseph P. Kennedy, Jr. Foundation for the Benefit of Persons with Intellectual Disabilities

Рис. 12. Сертифікат акредитації ВГОІ «Спеціальна Олімпіада України»

Ігри Спеціальних Олімпіад одержували підтримку з боку президентів США Дж.Ф.Кеннеді, Ліндона Джонсона, Ричарда Ніксона, Джеральда Форда, Дж.Картера, Рональда Рейгана, Джорджа Буша, У.Дж.Клінтона, а також лідера Куби Фіделя Кастро, королеви Англії Єлизавети, президента Аргентини Карлоса Менема, президента Південної Африки Нельсона Мандели, президента Єгипту Хосні Мубарака, президента Чеської Республіки Вацлава Гавела, президента Польщі Олександра Квасневського та інших державних діячів. Ігри Спеціальних Олімпіад у різні роки відвідували перші леді: Йорданії - королева Нур, Єгипту - Сюзанна Мубарак, Японії - Кауока Хаосокава, Португалії - Марія Барросо Соареш, США - Розаліна Картер, Бетті Форд і Хілларі Клінтон.

Ігри Спеціальних Олімпіад стали соціальним явищем, привернули увагу світової громадськості до соціальних проблем інвалідів та незахищених верств населення, а також звернули увагу вчених, фахівців на невирішені

наукові, науково-методичні та практичні проблеми, які існують у цій галузі. Наприклад, у 1973 р. у провінції Квебек (Канада) була започаткована Міжнародна Федерація Адаптивної Фізичної Активності (IFAPA). IFAPA координує національні, регіональні та міжнародні проекти, які спрямовані на розвиток засобів та методик адаптивного спорту, фізичних вправ для людей з різними вадами розвитку та особливими потребами. IFAPA має офіційні зв'язки з різними міжнародними організаціями, а також із Міжнародною організацією Спеціальних Олімпіад (SOI), Міжнародним паралімпійським комітетом (IPC), Міжнародною Радою з наукових проблем спорту та фізичного виховання (ISSPE) тощо.

Програмно-нормативні основи міжнародного спортивного руху Спеціальних Олімпіад як складової міжнародного олімпійського руху визначаються наступними документами:

- Офіційним Загальними правилами Спеціальних Олімпіад (2006, з Поправками 2012),
- статутом Міжнародної організації Спеціальних Олімпіад (2010),
- Статутом Всесвітніх/Регіональних Ігор (1993),
- Спортивними правилами Спеціальних Олімпіад.

Рекомендована література

Основна

5. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів : [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту] / Ю. А. Бріскін. – К. : Олімпійська література, 2006. – 263 с. – ISBN 966-7133-79-6
6. Бріскін Ю.А. Адаптивний спорт. Спеціальні Олімпіади: навчальний посібник. - Львів: "Ахіл", 2003. - 128 с.
7. Бріскін Ю.А. Організаційні основи Паралімпійського спорту: навчальний посібник. - Л.:"Кобзар", 2004. - 180 с., іл.
8. Бріскін Ю. А., Передерій А.В. Вступ до теорії спорту інвалідів: навчальний посібник. Л.:"Апріорі", 2008 – 70 с.
9. Передерій А.В. Спеціальні Олімпіади в сучасному світі: монографія – Л.: ЛДУФК, 2013.

Допоміжна

1. Бріскін Ю.А.,Передерій А.В. Класифікаційні стратегії Паралімпійського спорту //Оздоровча і спортивна робота з неповносправними / За заг.ред. Бріскіна Ю., Линця М., Боляха Е., Мігасевича Ю. Львів: Видавець Тарас Сорока.- 2004.- - С. 22-29
2. Григоренко В.Г. Дифференциально-интегральный подход в организации педагогической системы коррекции двигательной сферы инвалидов с нарушениями функций спинного мозга // Тезисы докладов 1-й Всесоюзной научной конференции "Физическая культура и спорт инвалидов". -Одесса, 1989.

3. Передерий А., Борисова О., Брискин Ю. Общая характеристика классификаций в спорте инвалидов // Наука в олимпийском спорте. - 2006. - № 1. - С. 50-54.
4. Передерій А. В. Теоретико-методичні підходи до періодизації багаторічної підготовки спортсменів у адаптивному спорті / Передерій А. В., Розторгуй М.С. // Спортивний вісник Придніпров'я : наук.-теор. журнал Дн. дер. інст. фіз.. культ. і спорту. –2016. – № 1. – С. 91-95.
5. Розторгуй М. Підготовка спортсменів з інвалідністю на етапі спортивно-реабілітаційної підготовки в силових видах спорту / Марія Розторгуй, Аліна Передерій // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві / уклад. А. В. Цьось, С. Я. Індика. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2018. − № 1(41). – С. 61-66.
6. Соболевский В.И. Этико-деонтологические аспекты физкультурно-оздоровительной работы среди инвалидов // Теория и практика физической культуры. -1990. -№ 1. -С. 48-50.
7. Organizational basics implementation of the programs of Special Olympics / Yevgenij Prystupa, Alina Perderiy, Yuriy Briskin, Maryan Pityn // Harvard Journal of Fundamental and Applied Studies. − "Harvard University Press" , 2015, − No.1. (7), Vol. VIII – P. 266−272
8. Roztorhui M. The training system of athletes with disabilities in strength sports / Mariia Roztorhui, Alina Perederiy, Yuriy Briskin, Olexandr Tovstonoh // Sportlogia. – Banja Luka, 2018. – T. 14, N 1. – P. 98-106.

15. Інформаційні ресурси

16. Мультимедійне забезпечення лекційного курсу.
17. Відеоматеріали змагань осіб з інваліднстю різних нозологій.
18. https://www.paralympic.org/
19. https://www.specialolympics.org/
20. https://www.deaflympics.com/
21. http://www.paralympic.org.ua/